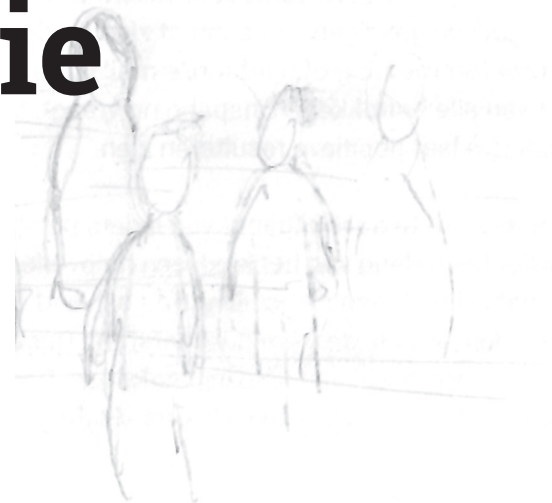


# Verhalen

**over pleegzorg  
als alternatief  
voor adoptie**



## Colofon

**Gemaakt door** Janneke Peelen en Sanneke Duijf

**Met dank aan** iedereen die zijn verhaal heeft gedeeld voor het onderzoek

**Vormgeving en illustraties** Sanneke Duijf

**Gefinancierd door** ZonMw

---

*Meer weten over hulp en mogelijkheden bij een onbedoelde zwangerschap?*

Zie [infopuntonbedoeldzwanger.nl](http://infopuntonbedoeldzwanger.nl)



*Meer weten over het onderzoek **Afstand in Verbondenheid**, waarin pleegzorg als alternatief voor adoptie is onderzocht? Zie [www.han.nl/projecten/2021/afstand-in-verbondenheid/](http://www.han.nl/projecten/2021/afstand-in-verbondenheid/)*



# Verhalen over pleegzorg als alternatief voor adoptie

**Dit boekje bevat 6 ervaringsverhalen over pleegzorg als alternatief voor afstand ter adoptie, verteld vanuit het perspectief van kinderen, moeders en pleegouders**

De verhalen laten zien dat er niet één ervaring is. Er is gekozen om per perspectief twee verschillende verhalen te delen om de diversiteit aan ervaringen te laten zien.

**De verhalen zijn gebaseerd op het onderzoek *Afstand in Verbondenheid***

Als een onbedoelde zwangerschap wordt uitgedragen, blijven drie opties over: zelf voor het kind zorgen, adoptie en - sinds het midden van de jaren negentig - langdurige pleegzorg. Jaarlijks overwegen ongeveer 60 vrouwen om een kind af te staan. Uiteindelijk kiest 1 op de 3 van deze vrouwen daadwerkelijk voor afstand ter adoptie. Ongeveer acht kinderen worden in een langdurig pleeggezin geplaatst, en de helft van de vrouwen besluit om hun kind zelf op te voeden.

**Een belangrijk verschil tussen adoptie en pleegzorg is dat bij adoptie het ouderlijk gezag wordt overgedragen aan de adoptieouders en het kind alle juridische banden met biologische ouders verliest**

Bij pleegzorg blijven deze banden bestaan. Het onderzoek heeft laten zien dat in de meeste gevallen moeders eerst aangeven hun kind ter adoptie af te willen staan en tijdens de drie maanden bedenktijd kiezen voor pleegzorg. Redenen om hun keuze te herzien zijn dat ze adoptie een stap te ver vinden en graag contact willen houden met hun kind. In het geval van pleegzorg na een eerder voornemen tot afstand ter adoptie hebben moeders vaak geen wens of mogelijkheid om een actieve ouderrol te vervullen.

**Voor het onderzoek zijn twee kinderen, drie moeders en zeven pleeggezinnen geïnterviewd**

Daarnaast deelden professionals zeven aanvullende verhalen over langdurige pleegzorg als alternatief voor adoptie. Om de privacy van kinderen, moeders en pleegouders, te beschermen hebben we ervoor gekozen om de gedeelde verhalen niet als geheel op te nemen, maar zelf verhalen samen te stellen. De ervaringen van geïnterviewden laten gedeelde thema's, voorbeelden en vraagstukken zien, die we als ingrediënten hebben gebruikt bij het samenstellen van de verhalen.

**Deel verhalen over pleegzorg als alternatief voor adoptie**

Deze verhalen kunnen in het keuzeprocess bij een onbedoelde zwangerschap helpen om meer zicht te krijgen op de mogelijkheden en uitdagingen van pleegzorg. Voor pleegouders, en pleegzorgprofessionals, bieden ze meer zicht op deze specifieke pleegzorgsituaties, met een andere start en perspectief. Deze situaties komen minder dan tien keer per jaar voor, maar mogen geen vergeten groep worden.

## “Pleegzorg na afstand voelt als een dubbel trauma”

### Kindperspectief Fleur

Fleur is nu 31 jaar oud en kijkt met gemengde gevoelens terug op het opgroeien in een pleeggezin. Hoewel haar pleegouders en pleegbroers en -zussen haar liefdevol opnamen en gelijk behandelden, voelde ze zich toch anders. Dit kwam onder andere door haar andere achternaam, opmerkingen van familieleden dat ze geen ‘echte’ familie zou zijn en vragen van klasgenoten over haar ‘echte’ ouders. Fleur zocht als kind voortdurend naar verbinding en bevestiging. Ze imiteerde haar pleegmoeder en -zussen, in de hoop op hen te lijken.

Haar moeder deed na de geboorte afstand van Fleur vanwege persoonlijke problemen. Fleur heeft eerst in een crisispleeggezin gewoond vanwege de drie maanden bedenkijd voor de moeder. In die periode gaf moeder aan dat ze geen afstand wilde doen van haar kindje, maar ook geen mogelijkheden zag om zelf te gaan zorgen. Fleur is toen in een perspectiefbiedend pleeggezin geplaatst en niet geadopteerd. In het begin is nog gekeken of moeder op termijn zelf de zorg zou kunnen overnemen, maar dat is eigenlijk nooit een realistische optie geweest. Fleur weet niet anders dan dat haar verteld is dat ze voor altijd in dit pleeggezin zou blijven, maar de jaarlijkse pleegzorgevaluaties brachten wel veel onrust met zich mee. Op die momenten was ze bang dat ze toch weg zou moeten, en dat besloten zou worden dat ze bij haar moeder moest gaan wonen.

Tijdens haar jeugd had Fleur altijd contact met haar moeder, die een paar keer per jaar op bezoek kwam. Deze bezoeken benadrukten voor Fleur het gevoel dat ze anders was. Haar moeder voelde als een indringer in het gezin, wat voor spanning zorgde bij zowel Fleur als de andere gezinsleden. Onderliggend was er altijd de angst om weg te moeten. Terugkijkend vindt Fleur dat ze ondersteuning en begeleiding heeft gemist, zowel vanuit haar pleegouders als vanuit school en pleegzorg. Uitleg over het waarom van de bezoeken en begeleiding bij de bijbehorende spanning hadden haar geholpen.

Voor Fleur was pleegzorg geen goed alternatief voor adoptie. Het voelt voor haar als een dubbel trauma: ze werd niet alleen afgestaan door haar biologische moeder, maar groeide ook op in een pleeggezin.

Fleur benadrukt dat de impact van afstand doen voor altijd is, zelfs onder ideale omstandigheden. Als kind moet je je verhouden tot de keuze die in het verleden is gemaakt. Deze blijvende impact is iets waar pleegouders en professionals zich meer bewust van zouden moeten zijn.



## **“Mijn pleegouders zijn mijn echte ouders”**

### **Kindperspectief Aiden**

Aiden is 17 jaar oud en voelt diepe dankbaarheid voor zijn opvoeding in zijn pleeggezin. Hij vindt het bijzonder dat er mensen zijn die onvoorwaardelijk voor een kind willen zorgen, zelfs als het niet hun biologische kind is. Hij beseft dat zijn leven er heel anders had uitgezien zonder zijn pleegouders. Voor Aiden zijn zij zijn echte ouders. Op zijn twaalfde kreeg hij dezelfde achternaam als de rest van de familie, wat voor hem heel belangrijk was. Hierdoor voelde hij zich ook voor de buitenwereld echt volledig onderdeel van het gezin.

Hoewel hij een fijne jeugd heeft gehad, herinnert Aiden zich momenten waarop hij het moeilijk had. Zijn gezin bleef altijd crisisopvang bieden, waardoor er regelmatig andere pleegkinderen tijdelijk bij hen woonden. Hoewel Aiden wist dat hij een vaste plek had in het gezin, werd hij soms overvallen door een irrationele angst dat hij op een dag toch naar een ander gezin zou moeten. Zijn pleegouders ondersteunden hem hier goed bij, en therapie hielp hem om deze angst te overwinnen.

Aiden heeft nooit contact gehad met zijn ouders. Zijn moeder was erg jong toen ze hem kreeg en heeft nooit belangstelling getoond. Zijn vader is onbekend. Wel heeft hij vanaf het begin contact gehad met een oudere zus van zijn moeder. Toen hij jonger was, bezocht ze hem af en toe, maar tegenwoordig hebben ze vooral contact via whatsapp. Hij heeft zijn biologische grootouders een paar keer ontmoet, maar dat contact is volledig verwaterd, en ze voelen voor hem niet als familie. Soms is hij nieuwsgierig naar zijn biologische ouders of andere familieleden, en zijn pleegouders vragen af en toe of hij contact wil opnemen. Voor nu heeft hij daar geen behoefte aan.



## **“Een baby om voor altijd in ons gezin op te nemen”**

### **Pleegouderperspectief Mariska en Jeroen**

Mariska en Jeroen wilden altijd een groot gezin. Door complicaties tijdens de bevalling van hun dochter was een nieuwe zwangerschap echter uitgesloten. Via vrienden die al langer pleeggezin waren, kwamen ze in contact met pleegzorg. Na meerdere voorlichtingsavonden en gesprekken met andere pleegouders, besloten ze dat pleegzorg hen de kans bood om hun gezin uit te breiden.

Tot hun verrassing werden ze al na een half jaar benaderd met de vraag of ze openstonden voor een pasgeboren baby. De moeder wilde aanvankelijk afstand doen ter adoptie, maar vond dit een te grote stap. Mariska en Jeroen werd verteld dat de baby waarschijnlijk tot volwassenheid bij hen zou blijven. Dit was meer dan ze hadden durven hopen: een baby om voor altijd in hun gezin op te nemen. Ze accepteerden zonder aarzeling dat de moeder contact wilde houden, want tijdens de voorlichtingsavonden was benadrukt hoe belangrijk het is dat kinderen in contact blijven met hun biologische netwerk.

Een week later ontmoetten ze Yara voor het eerst en waren meteen verliefd. Met haar donkere haren en blauwe ogen leek ze wel hun eigen kind. Er volgde een intensief ingroeitraject, waarbij ze samen met het crisispleeggezin en de pleegzorgbegeleider een plan maakten om Yara geleidelijk aan hen te laten wennen. Na twee weken was het zover: Yara ging definitief met hen mee. De crisispleegouders gaven een koffertje mee met spullen van de eerste 15 weken: kleertjes, foto's en een dagboekje. Dit werd een waardevol bezit, vooral toen Yara ouder werd en zij haar konden vertellen over haar geboorte en de eerste weken van haar leven.

Voor de komst van Yara hadden Mariska en Jeroen een gesprek met haar voogd over het contact met de moeder. De voogd vertelde dat het om een jonge moeder ging die in een complexe en soms gewelddadige thuissituatie leefde. De ouders van de jonge moeder wilden niets met Yara te maken hebben en hadden aangedrongen op adoptie, terwijl de moeder zelf twijfelde. Tijdens de drie maanden in het crisispleeggezin was ze twee keer op bezoek geweest. Uiteindelijk besloot ze dat ze niet zelf kon zorgen voor haar kind, maar ook geen volledig afscheid wilde nemen. Ze wilde af en toe op bezoek komen.

Het eerste bezoek vond vijf weken na Yara's plaatsing bij Mariska en Jeroen plaats op het kantoor van Jeugdbescherming. Later, toen Yara ouder werd, spraken ze af in de speeltuin of in een pannenkoekenhuis. Na twee jaar werd het contact lastiger; de moeder reageerde minder op berichten en zei afspraken af. In het derde jaar viel het contact helemaal stil.



Vanaf haar tiende begon Yara steeds vaker te vragen naar haar moeder. In overleg met de voogd en pleegzorgbegeleider besloten Mariska en Jeroen dat hernieuwd contact goed zou zijn voor Yara's ontwikkeling. Na enkele gesprekken stemde de moeder in met een bezoek, ongeveer 1,5 jaar geleden. Sindsdien hebben ze elkaar nog twee keer ontmoet, en af en toe stuurt Yara haar moeder een bericht. Mariska en Jeroen zijn blij dat dit contact is hersteld, zodat Yara haar vragen kan stellen en de band met haar biologische wortels niet volledig is doorgesneden.

De voogd heeft altijd het contact met de moeder gehad. Mariska gaf aan dat ze dit prettig vond. Ze vond het zelf zoeken hoe ze de moeder een plek kon geven in het leven van Yara en het was fijn dat de voogd hen hielp om hier vorm aan te geven.



## **“We hebben het nooit over ons pleegkind, ze is gewoon ons kind”**

### **Pleegouderperspectief Danielle**

Danielle en haar man hadden al vijf kinderen toen ze besloten zich in te schrijven als pleeggezin. Danielle koesterde altijd de wens om pleegouder te worden. Ze had een sociale opleiding gevolgd en werkte voor de geboorte van haar kinderen in de jeugdzorg. Samen met haar man volgde ze verschillende trainingen en uit de screening bleek dat crisispleegzorg het beste bij hen paste. Ze hadden al meerdere kinderen tijdelijk opgevangen toen ze een telefoontje kregen voor een crisisplaatsing van een pasgeboren baby, Zofia, van wie de moeder afstand wilde doen ter adoptie. Dit was nieuw voor hen, en ze begrepen dat deze plaatsing langer zou duren dan normaal, minstens drie maanden.

De volgende ochtend was Danielle al in het ziekenhuis, waar Zofia, een te vroeg geboren meisje, nog zeker vier weken moest blijven. Danielle was dagelijks aanwezig om met Zofia te buidelen en haar te verzorgen. Haar kinderen gingen ook mee om hun nieuwe zusje te ontmoeten. De voogd had ondertussen contact met de moeder. Vlak voor Zofia het ziekenhuis mocht verlaten, wilde de moeder haar nog een keer zien en Danielle ontmoeten. Bij het bedje van Zofia zag Danielle het verdriet van de moeder, die haar zwangerschap geheim had gehouden en adoptie als enige oplossing zag. Danielle gaf de moeder de ruimte om afscheid te nemen en beloofde wekelijks via de voogd een foto en berichtje te sturen.

Twee weken nadat Zofia bij het pleeggezin kwam wonen, vroeg de moeder via de voogd om op bezoek te komen. Danielle vond het geen probleem en nodigde haar uit bij hen thuis. De moeder kwam met de trein, en Danielle's man haalde haar op van het station. Er volgden nog zes bezoeken. In het begin was het voor iedereen onwennig, maar Danielle voelde het als haar verantwoordelijkheid om de moeder op haar gemak te stellen. Ze liet de moeder helpen met de verzorging. De drie maanden bedenktijd verstreken snel, en het werd duidelijk dat de moeder geen mogelijkheid zag om zelf voor Zofia te zorgen. Door het goede contact met Danielle vroeg ze of Zofia niet voor altijd bij hen kon blijven.

Danielle en haar man bespraken dit zorgvuldig. Ze wisten dat als ze ja zeiden, Zofia voor altijd deel van hun gezin zou zijn. Na overleg met hun kinderen en familie besloten ze unaniem dat Zofia in hun leven hoorde. De betrokken professionals steunden de beslissing om Zofia niet over te plaatsen naar een ander gezin. Er werd afgesproken dat de moeder drie keer per jaar op bezoek zou komen en dat er drie keer per jaar contact zou zijn via de telefoon.

Na twee jaar hebben Danielle en haar man pleegoudervoogdij gekregen, in overleg met de moeder. Vanaf dat moment onderhouden ze zelf het contact met de moeder. Zofia is inmiddels acht en al die tijd is het contact met moeder stabiel geweest. Danielle geeft aan dat ze de moeder van Zofia als een vriendin beschouwt en dat

ze elkaar volledig vertrouwen. Ze maken tijd om met elkaar te praten, en Danielle ondersteunt de moeder waar het kan.

Danielle en haar man hebben bewust besloten om Zofia's achternaam niet te veranderen om de verbinding met haar moeder te behouden.



## **“Ik voel met niet zijn moeder”**

### **Moederperspectief Andrea**

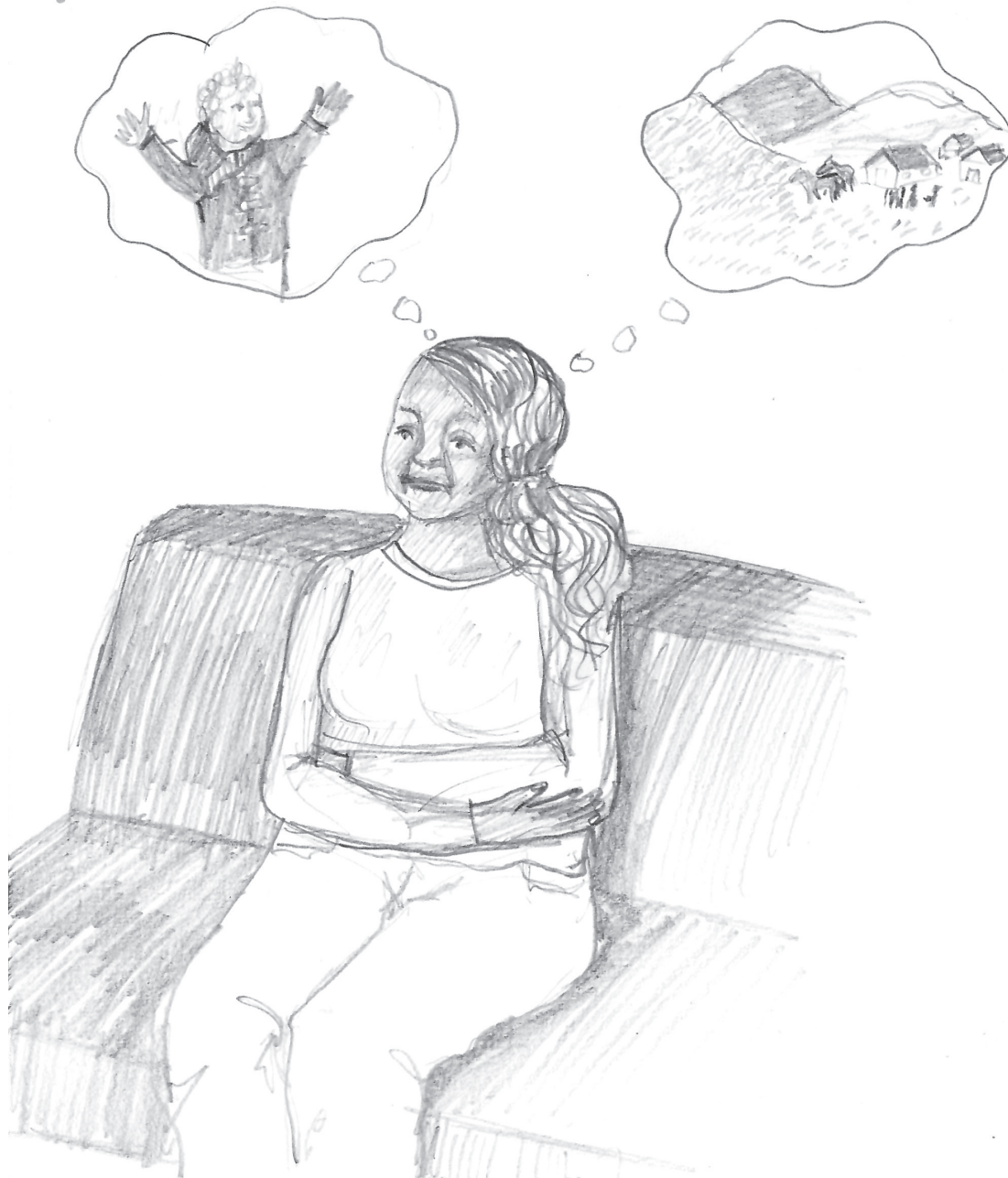
Drie jaar geleden beviel Andrea van haar zoon Christian. Hoewel hij haar kind is, voelt ze zich niet zijn moeder. Het is moeilijk een band op te bouwen als je elkaar maar drie keer per jaar ziet. Ze twijfelt of het wel goed is voor Christian om steeds opnieuw geconfronteerd te worden met haar bezoeken. Kan een kind van drie echt begrijpen dat hij nog een andere moeder heeft die af en toe langskomt? Ze wil dat hij zijn pleegouders ziet als zijn ouders, misschien kan hij haar maar beter vergeten.

Zijn pleegouders zijn warme en liefdevolle mensen die al lang verlangden naar een kind. Christian heeft hun leven verrijkt en hen intens gelukkig gemaakt. Dat is wat Andrea betreft het enige positieve dat uit de zwangerschap is voortgekomen. Zelf zou ze de afgelopen drie jaar het liefst uit haar geheugen wissen. Haar relatie met Christian's biologische vader stelde niets voor; ze kenden elkaar via hun werk bij de kwekerij, en ze wist dat het tijdelijk was. Hij had een gezin in Roemenië en zou na een half jaar terugkeren. Hij heeft Christian nooit erkend als zijn zoon.

Andrea ontdekte pas dat ze zwanger was toen ze al 16 weken ver was. In eerste instantie gaf de zwangerschap haar hoop op een nieuwe toekomst, maar al snel beseftte ze dat ze er alleen voor stond. Ze durfde niemand te vertellen dat ze ongehuwd zwanger was van een getrouwde man, uit angst haar familie te schande te maken. Bovendien wist ze niet hoe ze tegelijkertijd voor een kind kon zorgen en geld kon verdienen.

Via via kwam ze in contact met Fiom, waar een vriendelijke vrouw haar hielp om alle mogelijkheden op een rijtje te zetten. Ze zag geen andere optie dan afstand doen van Christian. In eerste instantie leek adoptie de beste keuze, maar na de geboorte kon ze Christian niet helemaal loslaten. Pleegzorg bood een middenweg; Christian zou in een ander gezin opgroeien, en zij kon af en toe op bezoek komen.

Nu twijfelt Andrea echter of dit wel de juiste beslissing was. Steeds opnieuw afscheid nemen valt haar zwaar, en elk bezoek is een pijnlijke herinnering aan een periode in haar leven die ze liever zou vergeten. Ze denkt steeds vaker aan terugkeer naar Roemenië, naar haar familie. Maar ze voelt zich verplicht in Nederland te blijven, zodat ze haar bezoeken aan Christian kan voortzetten. Christian's pleegouders zijn lieve mensen, maar lijken niet te begrijpen hoe zwaar het voor haar is. De voogd van Christian vraagt soms wel hoe het met haar gaat, maar Andrea weet niet hoe ze haar diepste twijfels en zorgen moet uitleggen.



## “Binnenkort komt mijn dochter voor het eerst logeren”

### Moederperspectief Shannon

Shannon was 15 toen ze beviel van haar dochter Kaitlyn, een tijd waarin haar situatie kwetsbaar was. Ze zat midden in een behandeling voor depressie, en haar thuissituatie was al jaren zorgelijk. Jeugdzorg was sinds haar tiende betrokken bij het gezin. Zowel Shannon, haar ouders, als de betrokken professionals zagen geen mogelijkheid om Kaitlyn binnen het gezin te laten opgroeien. Shannon wilde haar dochter een beter leven geven en stelde zelf adoptie voor, maar omdat ze minderjarig was, was dit geen optie.

Direct na de geboorte werd Kaitlyn in een pleeggezin geplaatst. Shannon herinnert zich dat het pleeggezin en de voogd meerdere keren probeerden om een ontmoeting te regelen, maar Shannon wilde daar niets van weten. Ze wilde het bestaan van haar dochter vergeten en werd volledig in beslag genomen door de andere problemen in haar leven. Toch bleef de voogd contact houden. Elk jaar, op Kaitlyn's verjaardag, stuurde ze een berichtje en foto's. Deze berichten waren pijnlijk, maar tegelijkertijd ook geruststellend. Het was voor Shannon fijn om te zien dat het goed ging met Kaitlyn.

Nu, twaalf jaar later, is Shannon 27 en ziet haar leven er heel anders uit. Na jaren van therapie heeft ze eindelijk stabiliteit gevonden. Ze heeft een managementopleiding afgerond, een leuke baan, en sinds drie jaar een relatie met Marc, met wie ze binnenkort gaat samenwonen. Vanaf het begin heeft Shannon Marc verteld over Kaitlyn, en hij moedigde haar aan om contact te zoeken. Shannon wist niet waar Kaitlyn woonde of hoe ze in contact kon komen met de pleegouders, maar ze had nog wel de contactgegevens van de voogd.

Na enkele gesprekken met de voogd en een ontmoeting met de pleegouders, vond er na een paar maanden een eerste ontmoeting plaats tussen Shannon en Kaitlyn. Shannon was toen 25, en Kaitlyn 10. Shannon was ontzettend zenuwachtig, maar de pleegouders ondersteunden zowel haar als Kaitlyn om elkaar te leren kennen.

Inmiddels zien ze elkaar een paar keer per jaar. Shannon laat het initiatief voor het contact vooral bij Kaitlyn. Kaitlyn is soms boos—boos dat Shannon haar heeft afgestaan—en tijdens die periodes wil ze niets met Shannon te maken hebben. Dit is zwaar voor Shannon, maar ze begrijpt het. Gelukkig kan ze rekenen op de steun van Marc. Binnenkort komt Kaitlyn voor het eerst een nachtje logeren.



## HAN University of Applied Sciences 2024



Raad voor de Kinderbescherming  
Ministerie van Justitie en Veiligheid



Universiteit  
Utrecht

